

Szerafinné dr. Szabolcsi Ágnes⁶⁴ A pedagógiai információszerzés elektronikus forrásai: referenz és forrás adatbázisok

Absztrakt: A pedagógiai információ iránti igény minden nap felmerül a közoktatásban és a felsőoktatásban dolgozó, illetve tanulmányokat folytató szakemberekben, hallgatókban. A szerző tapasztalatai igazolják azt a megállapítást, hogy nagy szükség van a szakirodalmi forrásismeret oktatására. Ebben a tevékenységben a képzőhelyek szaktanárain kívül az egyes iskolákban működő könyvtárosokra, könyvtárostanárokra hárul ez a feladat. Az iskolai könyvtárak szerepe felértékelődött, információs központként, tudásmegosztó helyként működhetnek. A könyvtárak főbb jellemzőik, a fontosabb társadalmi elvárások sorra vételével világosan látható az, hogy mit várhatnak el a pedagógusok. ettől az intézménytől. A prezentáció során egy ajánlás, egy válogatás bemutatására vállalkozik a szerző, az elektronikus források közül kiemelten mutatja be a pedagógiai munkában leginkább fontos forrásokat. Először az információforrások tipizálása történik meg, ezt követően kiemelésre kerülnek a mindennapi pedagógiai munkában használható online elérhető enciklopédiák, lexikonok, jelentősebb kézikönyvek. A referenz adatbázisok közül kiemelésre kerülnek a hazai online katalógusok. A referenz adatbázisok és a hazai, ill. legjelentősebb külföldi szakirodalmi adatbázisok bemutatásával segítséget kíván adni a szerző a hatékony információszerzéshez. Külön említésre kerülnek a tartalomjegyzék szolgáltatások, melyek között ingyenesen elérhető is segítheti a gyors információszerzést. Az előadás felhívja a figyelmet az elektronikus periodikák elérhetőségére is, melyek segítségével a friss kutatási irányok is nyomon követhetőek. A teljes szövegű adatbázisok lelőhelyeinek bemutatása különösen fontos a gyakorló pedagógusok és kutatók számára. Az előadás céljai között szerepel a felsőoktatásban oktató kollégák figyelmének felhívása a bemutatott források hallgatókkal való megismertetésének fontosságára.

Bevezetés - Kinek van szüksége pedagógiai információra?

A pedagógiai információ iránti igény minden nap felmerül a közoktatásban és a felsőoktatásban dolgozó illetve tanulmányokat folytató szakemberekben, hallgatókban. Rajtuk kívül az információ szakszerű közvetítéséért felelő iskolai könyvtárosok, könyvtárostanárok keresnek munkájuk során rendszeresen pedagógiai témákban különböző típusú információkat. Külön réteget képviselnek azok az információt kereső, a felsőfokú pedagógusképzésben részt vevő egyetemi, főiskolai hallgatók, akik tanulmányaik folytatásához használják a pedagógiai információ hordozóit. A felsorolásból nem hagyhatjuk ki a gyermekek iskoláztatása miatt az érintett szülőket sem, hiszen gyakori igényük az oktatási tevékenységek jobb megértése, ezért szívesen tájékozódnak a pedagógiai irodalomban. Információs szükséglet merül fel a fenntartók oktatási ügyeket intéző tisztviselői részéről is. A felsorolt kör igen eltérő típusú információ iránt érdeklődhet, ezért igényük kielégítésére is ilyen változatos források állnak rendelkezésre. Elég csak néhány igénytípusra gondolni, például egy pedagógus képzés hallgatója elsősorban tankönyvek, pedagógiai történeti munkák, oktatás-módszertani kérdések megválaszolására keres monográfiákat, vagy a friss pedagógiai folyóiratokból tájékozódik az aktuális kérdésekről. Más témák érdeklik a felsőoktatásban oktató kollégákat. Ők a pedagógiai kutatás eredményei, új módszerei, esetleg saját pedagógiai kutatás friss szakirodalmát, külföldi és hazai gyakorlatát tanulmányozzák. A könyvtárostanárok, iskolai könyvtárosok napi munkájuk ellátásához a pedagógiai szakirodalom beszerzése miatt fordulnak kiemelt figyelemmel a pedagógia irodalma felé, hiszen ők lehetnek azok a közvetítő szakemberek, akik a különböző többlet-szolgáltatásokat (például adatbázisok előállítás, rendszerezett linkgyűjtemények készítése) és információkezelési tapasztalatokat adhatnak át. A szülők általában inkább a népszerű,

⁶⁴ főiskolai tanár, Nyíregyházi Főiskola, Matematika és Informatika Intézet, szerasza@nyf.hu

ismeretterjesztő irodalmat keresik, ritka kivétel az elmélyült kutatói igény gyermekeik oktatása kapcsán. A fenntartói körben dolgozó oktatási referensek a jogszabályi háttér iránt érdeklődnek elsősorban a jogi forrásokban. A korántsem teljes körűen kiragadott példák csak azt a sokszínűséget jelzik, hogy mennyire eltérő szintű, színvonalú, mélységű információt keresnek a felsorolt felhasználói csoportok. Ezekre a heterogén igényekre az információforrások számos formája, típusa adja meg a választ. Hogy mihez nyúl a szakember, hogy melyiket használja a könyvtáros az egyéni, ilyen témában szerzett ismeretektől függ, melyek folyamatos bővítése elengedhetetlen.

A pedagógiai információszerzést befolyásoló tényezők

A fentebb már vázolt példák alapján megállapítható, hogy az alábbi tényezők befolyásolhatják az információszerzés folyamatát.

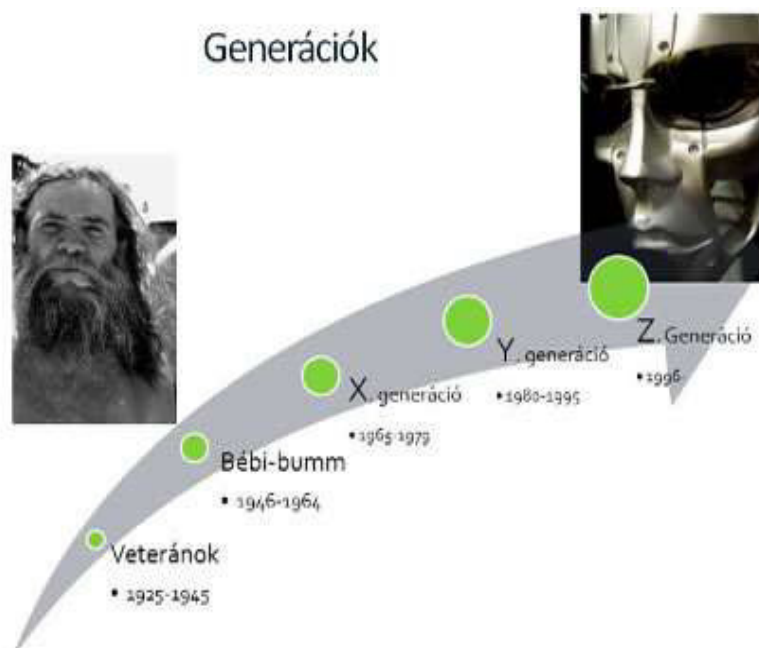
- Felmerülő információs szükséglet,
- motiváltság a szükséglet kielégítésére,
- heterogén felhasználói kör,
- Eltérő szintű, színvonalú információ iránti igény: tudományos – népszerűsítő jellegű,
- Rendelkezésre álló tárgyi (pl. könyvtár), technikai (pl. számítógép, internet kapcsolat), személyi feltételek (pl. segítő iskolai könyvtáros),
- Eltérő dokumentumtípusok preferálása (pl. A kezdő kutató lexikont, enciklopédiát, monográfiát keres, a haladó kutató friss kutatásról olvas magyar és idegen nyelvű folyóiratban, adatbázisban),
- Bibliográfiai típusú igények (pl. irodalomjegyzékek diákoknak),
- Teljes szövegű igények (szakcikk, jogszabály),
- Eltérő nyelvi kompetenciák a felhasználóknál: magyar illetve idegen nyelvű szakirodalom igénylése.

Motiváltságot befolyásoló tényezők

A hagyományos oktatási módszerek az informatikai eszközök széleskörű elterjedésével új lehetőségekkel bővültek. A mai gyermek szinte belenő az infokommunikációs eszközök használatába. Elég csak arra gondoltunk, hogy míg az 1925-45 között született veteránoktól kezdve, az 1946-64 között született Bébi-bumm, az 1965-79 között született X generáció tagjai internet nélkül éltek, addig az 1980-95 között született Y generáció már használ információtechnológiai eszközöket, de az 1996 után született Z generáció már nemcsak hogy használ, de nem élt olyan korban, amikor ez ne lenne természetes.⁶⁵

A pedagógusnak ezért követnie kell az információs társadalom által hozott változásokat, és elengedhetetlenül szükséges az új eszközök által kínált lehetőségeket beépíteni a tanórába, a tanulásba. Ha ez nem történik meg, akkor óriási hátrányba kerül a hazai iskolarendszer.

⁶⁵ www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=906

1. ábra: Generációk⁶⁶

Rendelkezésre álló tárgyi, technikai, személyi feltételek

Iskolai könyvtárak megléte biztosított a hazai iskolákban. Működési körülményeik a szakfelügyeleti jelentések alapján nem kielégítő, sok fejlesztésre van még szükség. Sulinet program lehetőségeinek használata előrelépés volt. (Sulinet portál, E-tananyagok, Digitális Tudásbázis 2004-től) Azonban az infrastruktúra folyamatos fejlesztése alapkövetelmény, de a szűkös gazdasági körülmények miatt a technikai ellátottság napjainkban nem kielégítő. Több, korszerű számítógépre, gyors internetkapcsolatra van szükség. A kormányzati fejlesztési tervek között szerepel ez a probléma, ezért reméljük, hogy mielőbb megoldás születik erre a z iskolai gondra. A megfelelő képzettségű iskolai könyvtáros, könyvtárostanárr alkalmazása törvényi előírás.

Az iskolai könyvtárossal szemben megfogalmazott elvárások

- Megfelelő képzettség, szakértelem
- Rendszeres továbbképzés
- Infokommunikációs eszközök ismerete, gyakorlott használata
- Idegen nyelv ismerete, használata
- Nyitottság az újdonságokra
- A szakmai változások folyamatos nyomon követése
- Segítőkézség, empátia, csapatmunkára törekvés

A hazai könyvtárosképzés BA és MA szinten 13 felsőoktatási intézményben zajlott a képesítési követelmények megjelenésekor. A Bologna rendszerű képzésben PhD megszerzésére is van lehetőség több egyetemi doktori iskolában. (Budapest, Debrecen, Eger, Szeged). A felsőoktatás átalakítása napjainkban zajló folyamat. Ennek keretén belül mára már kevesebb képzőhely folytathat majd informatikus könyvtáros képzést. Több képzőhelyen már két éve nem került sor új hallgatók beiskolázására s az idei 2014/2015 évi tanévben végez az utolsó évfolyam (pl. a Nyíregyházi Főiskolán is). Az ELTE honlapján jelenleg 8 képzőhelyből álló konzorcium létrehozásáról olvashatunk. Beindult az osztatlan tanárképzéssel a korábbi kétszakos képzés (tanár-könyvtárostanárr szak, 5 év)

⁶⁶ www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=906

A 13 felsőoktatási intézmény informatikus könyvtáros tantervei megfeleltek a korszerű Nyugat-Európai követelményeknek. A képzésekről számos esetben született átfogó leírások, melyekből mindenki meggyőződhetett a tantervek naprakész, a kor kihívásaira válaszoló összeállításáról.⁶⁷ A korábbi, inkább bölcsész irányultság mellé a 90-es évek közepétől betört az informatika könyvtári felhasználásához szükséges tárgyak oktatása (pl. Informatika, Adatbázisépítés, Könyvtári integrált rendszerek, Internet eszközök és szolgáltatások, Internetes keresők stb.) Folyamatos megújulásra, továbbképzésre van azonban szükség. A megfelelő végzettség megszerzése után a könyvtáros egyéni érdeke is a rendszeres szakmai továbbképzés. Ezt kívánja a pedagógus életpálya bevezetése, a minősítés elvégzése is. A képzőhelyek, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az OSZK Könyvtári Intézete, a Könyvtárostanárok Egyesülete szervez ennek jegyében különböző továbbképzéseket. A Nyíregyházi Főiskola Matematika Intézete könyvtáros képzése is részt vett ilyen továbbképzésben a megyei Pedagógiai Intézet szervezésében. Szükség van az ismeretek bővítésére, mert nagyon gyorsan zajlik az információhordozók típusainak változása. Az egyre több elektronikus forrás megjelenése magával hozta az új könyvtári szolgáltatások kialakulását, új portálok jelentek meg. (Hungaricana.hu, Pedagógiai portál) Nagyon fontos a friss szakirodalmi adatbázisok, a különböző Internetes keresők megismertetése. Kiemelt téma lehet az információkeresés hatékonyságának növelését gyakorlati foglalkozások keretein belül tovább fejleszteni. (a Google, Yahoo, Bing használatán kívül pl. a Google Scholar megismerése).

Fejleszteni kell az iskolai könyvtárosok idegen nyelvi kompetenciáit. A képesítési követelmények előírták egy középfokú nyelvvizsga megszerzését a diploma megszerzéséhez. Fontos feladat azonban a hosszabb ideje dolgozó, régebben megszerzett diplomások nyelvi készségeinek fejlesztése.

A jó szakmai ismeretek, a számítástechnika alkalmazói használatán túl egy jó könyvtárostól joggal várhatjuk el a segítőkész viszonyulást, az empátiát a könyvtári olvasók és felhasználók iránt. A képzőhelyek feladata annak a viszonyulásnak a kialakítása, hogy legyenek nyitottak minden új szakmai változásra, törekedjenek a leendő könyvtárosok a folyamatos önművelésre, az új ismeretek, szolgáltatások megosztására és közvetítésére. Továbbá az is nagyon fontos, hogy az iskolai tantestületek megbecsült tagjává váljanak, tudjanak csapatban együttműködni és ne tekintsek egy mindenes, kisegítő személyzetnek őket.

Teendőink

Nélkülözhetetlen könyvtárhasználati ismeretek a felsőoktatásban

26 év felsőoktatási tapasztalata alapján azt a megállapítást tehetem, hogy a felsőoktatásban lévő leendő pedagógus hallgatók, de sajnos más szakok diákjai számára sem kielégítő szintű a könyvtári felhasználói ismeretek oktatása. A Bologna rendszerű bölcsészképzésben lévő szakok esetében *Könyvtárhasználat*, vagy *Könyvtárhasználati ismeretek*, vagy *Könyvtárismeret* néven egy tantárgy keretében kapnak a hallgatók egy féléves betekintést, de igen alacsony óraszámban, néhol heti 1, néhol 2 óra előadásban, jó esetben nem előadás, hanem szemináriumi formában. Néhol a *Kutatásmódszertan* illetve *Proszeminárium* tárgyakba integrálva kerül sor ilyen jellegű ismeretek oktatására. Ez igen kevés idő, főleg akkor nem tartom hatékonynak, ha a gyakorlás elmarad, ezért jobb a szemináriumi forma. A több mint negyedszázad oktatásban eltöltött évem alatt kapcsolatba kerülhettem a korábbi két szakos tanárképzésben a magyar, a történelem, a biológia, a matematika, a számítástechnika, az ének, a gyors- és gépírás, az angol, a német, a francia, az orosz nyelv - könyvtár, szakkal párosított képzésben részt vevő hallgatóival, valamint a programtervező matematikus, a művelődésszervező, az andragógus, a nemzetközi tanulmányok szak diákjaival. Ezek között a hallgatók között a könyvtár szakosokon kívül, hiszen ők a szakból eredően megismerték a szükséges ismereteket, szinte csak a magyar és a történelem szakosokról mondható el, hogy a

⁶⁷ Könyvtárosokat és tájékoztatókat képző egyetemi-főiskolai bázisok Debrecenben, Szombathelyen, Nyíregyházán és Szegeden / Bényei Miklós ; Pálvölgyi Mihály ; Szerafinné Szabolcsi Ágnes ; Barátné Hajdu Ágnes. – Teljes szöveg In: Tudományos és műszaki tájékoztatás. – 47. (2000) 6-7., p. 272-284.http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=1409&issue_id=22

képzésük során megismerték a szükséges forrásokat, használatukat. Sajnos a többi szak estében ezt már nem mondhatjuk el. Természetesen vannak kiemelkedő jó példák néhány képzőhelyen, melyekről a könyvtári felhasználóképzés témájában gyakran születtek publikációk. Ezekről a jó gyakorlatoktól eltekintve sajnos általánosságban megállapítható, hogy nem törekcsenek az egyes szakok oktatói arra, hogy legalább a saját tudományterületük forrásismeretébe bevezessék hallgatójukat. Pedig ez nem csak a felsőoktatási könyvtárak feladata, ahol rendszeres a könyvtárak bemutatása, a katalógus-használati, kutatómódszertani ismeretek, adatbázisok használatát bemutató foglalkozások szervezése. Ezt a megállapításomat alátámasztja a pedagógus továbbképzéseken, valamint három gyermekem iskolai tanulmányai alatt szerzett tapasztalatom. Gyermekeimet számos esetben én tanítottam meg a hatékony információkeresés módszereire különösen házi dolgozatok, szakdolgozatok irodalomkutatása során. A gyakorló pedagógusok esetében felmérés is bizonyítja azt, hogy „sokan vannak, akik a felkészülés és az adminisztráció során sem használják az informatika által kínált lehetőségeket”,⁶⁸ Természetesen az újonnan bevezetett elektronikus napló használata módosítani fogja ezt a 2006-ban tett megállapítást.

Erősíteni kell az iskolai könyvtár és a könyvtáros szerepét

Az előzmények alapján egyértelműen kijelenthetjük, hogy meg kell erősíteni az iskolai könyvtárosok és a könyvtár szerepét. Csak a folyamatosan és igényesen végzett szakmai tevékenységgel tudják kivívni azt a megbecsült helyet az iskolákban, amely megilleti ezt a szakmát. El kell azt érni, hogy az iskolai pedagógiai munkában nélkülözhetetlenné váljanak azzal, hogy magas szinten képesek a gyorsan változó társadalmi környezetben a tudás, az információ átadására. Ehhez szükség van folyamatos szakmai továbbképzésre, az újdonságok megismerésére. Erősíteni kell a könyvtárosok kompetenciáit, mert tudásmegosztó szerepük hatékonyabbá teheti az egyes szaktanárok pedagógiai munkáját. A folyamatos szakmai továbbképzés egyik módja lehet az egyéni információszerzés. Ennek segítése szintén könyvtáros feladat, hiszen ők rendelkeznek azokkal a szakirodalmi forrásismeretekkel, amelyek birtokában képesek arra is, hogy ajánlásokat tegyenek a különböző szakok tanárainak.

Az alábbi ajánlás segítséget adhat a közoktatás, a felsőoktatás, a fenntartók, az iskolaigazgatók számára mivel kiválogattam azokat a szerintem legfontosabb elektronikus információforrásokat, amelyekben rendszeresen nyomon követhető a pedagógiai szakirodalom.

Ajánlás a különböző típusú pedagógiai forrásokból

- A.** A hagyományos, nyomtatott források között kiemelt helyen állnak az enciklopédiák, lexikonok, kézikönyvek, monográfiák, bibliográfiák, teauruszok, valamint a folyóiratok. Ezeknek mára rendszerint kialakultak az elektronikus verziói is. Néhány kiemelt jelentőségű példa álljon itt.
- Online Pedagógiai Lexikon – OPL. Az 1997-es nyomtatott verzió alapján készült, folyamatos karbantartással. Dr.Falus Iván szakmai irányításával. Nem csak a címszavak szerinti keresést teszi lehetővé, hanem a szócikkek szövegében is keres. Felhasználói javaslatokat pedlex-cikk@human.kando.hu, észrevételeket pedlex@human.kando.hu címen várják. Elérhetősége: <http://www.pedlexikon.hu/>
 - Pukánszky Béla- Németh András: Neveléstörténet. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. (<http://mek.oszk.hu/01800/01893/html>)

⁶⁸ Hunya Márta-Dancsó Tünde- Tartsayné Németh Nóra: Az informatikai eszközök használata a tanítási órákon. In:Új pedagógiai Szemle.2006.7.163-177.p.

B. Elektronikus információforrások

Az elektronikus forrásokat az alábbiak szerint csoportosíthatjuk.

1. Referenz adatbázisok :

- Katalógusok,
- Szakirodalmi adatbázisok,
- Folyóirat tartalomjegyzék adatbázisok

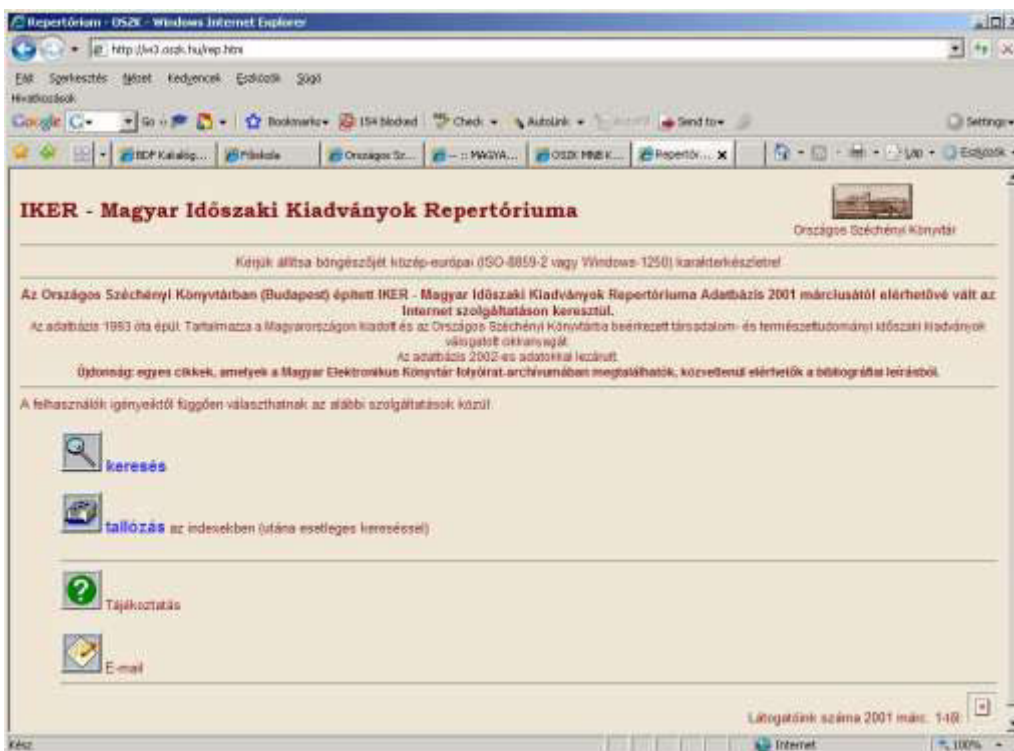
2. Forrás adatbázisok :

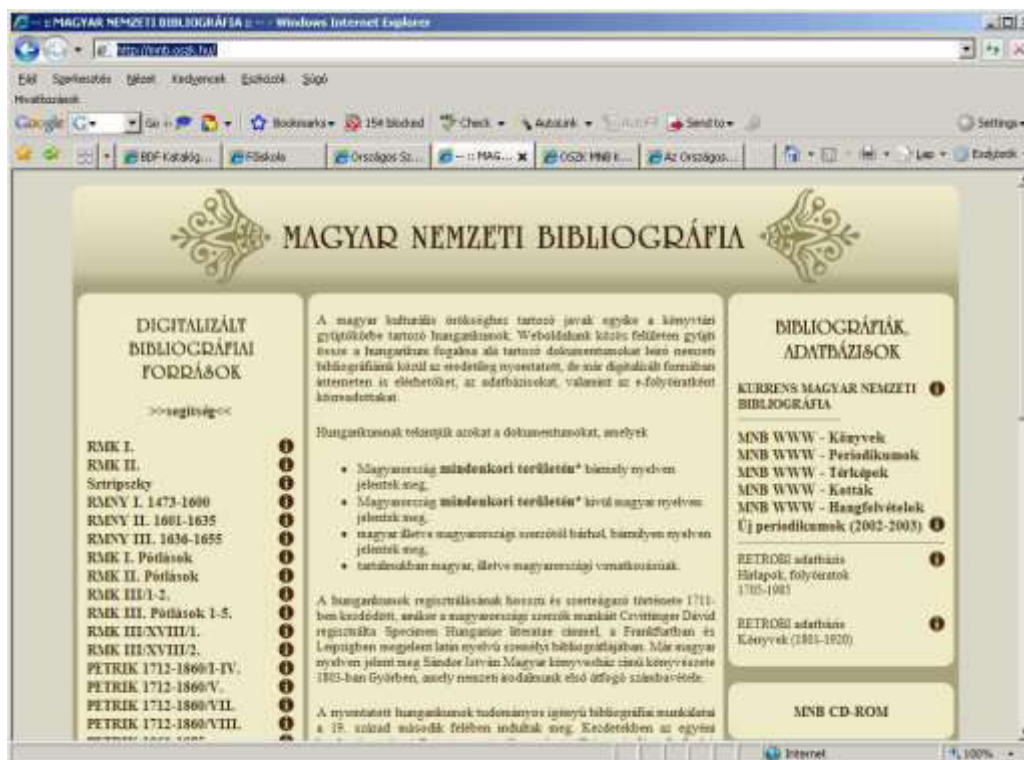
- Elektronikus, virtuális könyvtárak
- Elektronikus periodikák
- Teljes szövegű adatbázisok (full text)

1. Referenz adatbázisok: katalógusok

- Nemzeti dokumentumtermés áttekintése : OSZK, DEENK
(http://nektar1.oszk.hu/librivation_hun.html) (<http://webpac.lib.unideb.hu/WebPac/>)
- MNB Könyvek Bibliográfiája-KB, 2002-től e-folyóiratok
- MNB Időszaki Kiadványok Bibliográfiája- IKB,
- MNB Időszaki Kiadványok Repertóriumuma-IKER
- Nemzeti Periodika Adatbázis –NPA
- **MOKKA**- Magyar Országos Közös Katalógus

Közös, központi adatbázisra alapozott és nem virtuális közös katalógus 15 könyvtár tett szándéknyilatkozatot a rendszer megvalósítására, köztük a nemzeti könyvtár, nagy egyetemi könyvtárak, tudományos és szakkönyvtárak és az ország legnagyobb közkönyvtára a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. E könyvtárak a magyar könyvtári állományokban található külföldi dokumentumok (címek) mintegy 70 %-át és a magyar dokumentumoknak lényegében 100 %-át birtokolják. A későbbiekben két további könyvtár csatlakozott a MOKKA-hoz .
(<http://www.mokka.hu/>)

- Szakirodalmi adatbázisok – **PAD : Pedagógiai Adatbázis** - az OPKM 1989-től nyilvántartja a Magyar Pedagógiai Irodalom c. nemzeti szakbibliográfia teljes anyagát, és a feldolgozott idegen nyelvű szakkönyvek, a válogatott folyóiratcikkek adatait a neveléstörténet, neveléslélektan, oktatáselmélet, oktatásügy, közoktatás, módszertan, gyógypedagógia témájában, gyűjteményes műveket analitikus feltárásban saját tárgyszórendszerrel. (http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/pedagogiai_irodalom).
- **HUMANUS** adatbázis :A humántudományok magyar vonatkozású tanulmányainak és cikkeinek bibliográfiai adatai napjainkig. Megbízható, naprakész, folyamatos konverziós munkák. Több mint 150 ezer cikk. A bibliográfiai tétel ugrópontot is tartalmaz a teljes szöveghez, ha az elektronikusan archivált változat a feldolgozás pillanatában hozzáférhető. Konzorcium keretén belül működik. (<http://www.oszk.hu/humanus/>)
- **ERIC** : A világ legnagyobb amerikai pedagógiai adatbázisa 1966-tól negyedévente bővül a pedagógia és a határterületi könyvek, folyóiratcikkek, kutatási jelentések, disszertációk tételeivel. Elérhető CD-ROM, internet, online adatbázis-szolgáltatoknál (pl.ProQuest /Dialog) Keresőszavai terminológiai szótárból származhatnak, illetve saját kútfőből természetes nyelven alkothatók. (Elérhetősége: <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/resources/html/librarians/librarians.html>)
- **FIS Bildung** : A német kultúrkör neveléstudományi és oktatásügyi irodalmát tárja föl. Előállítója, együttműködve több európai ország intézményeivel, a Német Nemzetközi Pedagógiai Kutatóintézet. Elérhetősége: CD-ROM kiadvány és internet (<http://fis-bildung.de>)
- **BEI : British Educational Index** – Az Egyesült Királyság folyóiratokban leközölt neveléstudományi és oktatásügyi szakirodalmát dolgozza fel. Leeds Egyeteméhez kapcsolódó non-profit részleg készíti. Elérhetősége: CD-ROM változat (az International ERIC részeként, online szolgáltatásként és interneten: (<http://www.leeds.ac.uk/bei>).

Folyóirat tartalomjegyzék adatbázisok

- **Periodicals Contents Index : PCI** – olyan elektronikus adatbázis, amely közel 4000 humán- és társadalomtudományi folyóirat tartalomjegyzékét adja 1770-től. Több mint 30, köztük magyar-nyelven megjelent folyóirat cikkeit indexeli. 13 millió bibliográfiai tétel mellett 1 millió teljes szövegű cikket tartalmaz. Évi kb. 1 millió tétellel gyarapszik. (Elérhetőség: <http://pci.chadwyck.co.uk>)
- **UnCover** : 13 millió cikket, 27.000 publikációt feltáró adatbázis 1988 óta 17.000 tudományos és szakfolyóiratot figyel, több ezer kiadványt teljes szöveggel online is rendelkezésre bocsát. (Térítés ellenében a többit is.) Cím szerinti keresés az egész adatbázisra, online cikkeket tematikusan és a kiadói név alapján böngészhetik ingyenesen. Full-text elérésért és dokumentumküldésért fizetni kell. (Elérhetősége: (<http://www.ingenta.com>)
- **900 Elsevier** folyóirat tartalomjegyzéke ingyenes szolgáltatásként. Szerző, cím, folyóiratcím szerinti keresés lehetséges. (<http://www.elsevier.nl/locate/estoc>)
- **150 Springer Verlag** folyóirat tartalomjegyzéke ingyenes szolgáltatásként. (<http://www.springer.de/server/svips.html>)
- A **Wolters Kluwer Academic Publisher** folyóiratok tartalomjegyzékei ingyenesen kereshetők. A holland cég a világ egyik legnagyobb kiadójaként jogi, adózási, orvos-egészségügyi és oktatási profillal működik. Elérhetősége: (<http://www.wolterskluwer.com>)
- **Current Contents: Current Contents Connect** az Institute for Scientific Information (ISI) multidiszciplináris adatbázisa hét tudományterület (közte a Social & Behavioral Sciences) szemlézett cikkeinek bibliográfiai adatait tartalmazza. A világ 8000 legfontosabb tudományos folyóiratát és több mint 2000 könyvet figyel. (Elérhetősége: <http://www.clib.dote.hu:8600>)
- **MATARKA**
„A MATARKA 2002 óta létező, a Miskolci Egyetem, Könyvtár, Levéltár, Múzeum által fejlesztett és működtetett, túlnyomórészt Magyarországon megjelenő tudományos és szakmai folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshetőségét és böngészését lehetővé tevő, bárki számára térítésmentesen elérhető országos szolgáltatás. Az adatbázis építésében több mint 35 könyvtár, 30 feletti szerkesztőség, 8 magánszemély vesz részt. Alapfunkcióján túl elvezet a feldolgozott folyóiratok honlapjára, hozzáférést ad ugrópontok segítségével a cikkek teljes szövegéhez, ha azok szabadon elérhetők az interneten, illetve ha nem, akkor közvetítésével a cikkek másolata megrendelhető az Országos Széchényi Könyvtártól. A MATARKA évente majd másfél milliónyi használatot regisztrál, a feldolgozott cikkek száma több mint 2 millió, a folyóiratok száma 1500 felett van és majd fél millió cikk teljes szövegéhez lehet hozzáférni.” – olvashatjuk a szolgáltatás ismertetőjét a <http://www.matarka.hu/> linken.⁶⁹
Elérhető számos fontosabb pedagógiai folyóirat pl. Esély, Iskolakultúra, Új Pedagógiai Szemle.

Forrás adatbázisok

- **MEK:**
A **Magyar Elektronikus Könyvtár** a legnagyobb, legismertebb szövegarchívum, a NIF és az OSZK közös projektje, 1995-től indult. A magyar nyelvű, vagy vonatkozású oktatási, tudományos vagy kulturális célokra használható, szabadon terjeszthető, teljes szövegű elektronikus dokumentumok központi gyűjtőhelye. 1.0-ás régi gyűjtemény (www.mek.iif.hu), 2.1-es új gyűjtemény (<http://mek.oszk.hu>). Felvették a nemzetközi internetes nyilvános katalógusba is (SOSIG: The Social Science Information Gateway, <http://www.sosig.ac.uk/resource?database>)

⁶⁹ <http://www.matarka.hu>

- **Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ** -1997-től a digitalizálásban vesz részt, koordinál, hálózati szolgáltatásokat indít. Építi a hazai internetes dokumentumok online katalógusát: WebKat.hu. Közhasznú adatbázisok építése 1999-Magyar CD-ROM-ok adatainak gyűjtése, diszkográfia 1994 - Bibliotheca Hungarica Internetiana – klasszikus magyar költők hálózati közzététele. Több száz magyar természettudományi és tudománytörténeti munka. 2000-től Digitális Irodalmi Akadémia-42 kortárs író teljes életműve digitálisan közzétéve. (Elérhetősége: <http://www.neumann-haz.hu>)
- **Kata Elektronikus Könyvtára (KEK)** – Dr. Kéri Katalin (Pécsi Tudományegyetem) pedagógiai tematikájú, a nagy elődök és a tehetséges kortársak nevelés- és művelődéstörténettel, történelemmel, pedagógiával kapcsolatos írásait gyűjti. (Elérhetősége: <http://kerikata.hu/konyvtar.htm>)
- **Journal Storage** – angol nyelvű, retrospektív adatbázis, nagy múltú tudományos folyóiratokat tárol a folyóiratok indulásától kezdve az utolsó 3-5 év kivételével. Történettudomány, közgazdaságtan, antropológia, nyelvtudomány, szociológia, politikatudomány, filozófia, matematika, növénytan, ökológia. 24 tudományág,260 folyóiratának teljes szövegét közli. (Elérhetősége: <http://www.jstor.org>)
- **SWETSWISE**: 227 kiadó 7055 sajtótermékének teljes szövegű, elektronikus változata. A rendszer katalógusa 65 000 szerző és kiadó 250 000 publikációját tartalmazza, fejlett keresőrendszerével a tartalomjegyzékekben és a tartalmi kivonatokban is kereshetünk. (Elérhetősége: (<http://www.swets.com>)
- **Web of Science** : A WoS az ISI (Institute for Scientific Information)interdiszciplináris bibliográfiai adatbázisa,hetente frissített anyaga a tudomány egész területére kiterjed. kb. 8700 folyóiratot szemlél. Szolgáltatása a citációs index, amellyel tudományometriai elemzéseket végezhetünk, mert a szerzői hivatkozásokat is feltárja. Hozzáférhető a használatra jogosult intézményekben.
- Az **EBSCO Publishing** EBSCOhost nevű szolgáltatása bibliográfiai és teljes szövegű adatbázisokat kínál. Minisztériumi támogatás révén, a keresőrendszeren keresztül közel 8000 angol nyelvű szakfolyóirat érhető el.(Eric, Library, Information Science & Technology Abstracts)

Felsorolásunk után nem szabad megfélekednünk a pedagógiai irodalom kiemelt, országos szakkönyvtári gyűjteményéről sem. Az **Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum** honlapján⁷⁰ számtalan nélkülözhetetlen információt találhatunk a mindennapi pedagógia munkához.(pl. Bod Péter könyvtárhasználati verseny, EBSCO csomag, Könyv és Nevelés, iskolai értesítők bibliográfiája) Természetesen a tájékozódáskor fontosak a határterületi szakkönyvtárak valamint a pedagógusképző intézmények könyvtárai is.

Remélem, hogy a felsorolt információs tartalmak hozzásegítenek minden érdeklődőt a pedagógiai irodalomhoz és információhoz való hozzáféréshez.

⁷⁰ <http://www.opkm.hu/>